

Arkeologi utan spade

Bakgrund

Det i Wien 2010 grundade *Ludwig Boltzmann Institutet för Arkeologisk Prospektering och Virtuellt Arkeologi* (LBI-ArchPro) har som mål att utveckla nya metoder och tekniker för arkeologisk prospektering, fjärranalys samt virtuell tolkning och redovisning av arkeologisk data.

Modern arkeologisk prospektering utgör ett värdefullt komplement till traditionell arkeologi. Stora ytor kan undersökas snabbt och i marken kan dolda spår av hus, gropar, stolphål, härdar, försvarsanläggningar, gravar och vägar spåras helt utan markingrepp.

Ett antal platser i Europa har valts ut för storskaliga analyser ur ett sk landskapsperspektiv, bl a Stonehenge, Uppåkra samt Birka-Hovgården. Projektet genomförs i samarbete med professor Lars Larsson och Lund Universitetet och Riksantikvarieämbetets Arkeologiska Uppdragsverksamhet (UV), som ingår i det nya forskningsinstitutet.

Uppåkra och Birka

Birka nära Stockholm och järnåldersstaden Uppåkra i Skåne är Sveriges främsta proto-urbana järnålders och vikingatida centralplatser, lokaliserade i olika typer av landskap.

Medan UNESCO:s världsarvsområde Birka-Hovgården är lokaliserade på två öar i Mälaren med betydande landskapsförändringar under de senaste tusen åren på grund av den postglaciala landhöjningen (ca 6 m sedan år 800 e.kr.) ligger Uppåkra i det öppna skånska odlingslandskapet. Hittills har bara små ytor av dessa två fornminnesområden undersökts arkeologiskt.

Undersökningsplan

De första fältmätningarna med georadar och magnetometer gjordes i Uppåkra september 2010. Under april 2011 genomförs storskaliga magnetometermätningar och laserskanning för att generera ett högupplöst digital terrängmodell av landskapet.

Under 2012 ska utvalda områden undersökas genom detaljerade georadarmätningar. Mätdata bearbetas, visualiseras och tolkas arkeologiskt i samarbete med svenska och internationella experter. Resultatet kommer att publiceras i form av vetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar och presentationer.

Ludwig Boltzmann Institutet för Arkeologisk Prospektering och Virtuellt Arkeologi är ett forskningsinstitut grundat 2010 av Ludwig Boltzmann Sällskapet. Institutets forskningsaktiviteter utförs i samarbete med flera internationella partnerorganisationer, med målet att etablera ett nätverk av forskare inom arkeologin som stödjer interdisciplinär forskning med syfte att utveckla storskaliga, effektiva, icke-förstörande teknologier för lokalisering, dokumentation, visualisering och tolkning av Europas arkeologiska kulturarv. Huvudpartner för det i Wien baserade institutet är Wiens Universitetet, Tekniska Universitetet i Wien, Österrikisk Centralanstalt för Meteorologi och Geodynamik, Provinsen av Nederösterrike, Romersk-Germansk Centralmuseum i Mainz, Riksantikvarieämbetets Arkeologiska Uppdragsverksamhet, Birmingham Universitetet med IBM VISTA laboratoriet, och Norsk instiutt for kulturminneforskning.

